



Tonino Picula, europarlamentarac: Trumpovoj Americi smeta nova obrambena politika EU



Denis Romac

Otvoreno pozdravljanje Brexita pokazatelj je da Trump ne želi napredovanje ujedinjene Europe, nego potiče njezinu razgradnju

Hrvatski europarlamentarac Tonino Picula (SDP/S&D) boravio je u okviru službene misije Europskog parlamenta u SAD-u, gdje je kao koordinator parlamentarne skupine S&D i član Odbora za vanjsku politiku u New Yorku održao niz sastanaka s najvišim dužnosnicima UN-a, među ostalim i s glavnim tajnikom Antonijom Guterresom, a u Washingtonu se sastao s vodećim ljudima State Departmenta i Nacionalnog vijeća za sigurnost SAD-a. Dok se u UN-u razgovaralo o partnerstvu EU i UN-a na očuvanju multilateralnog globalnog poretka, u Washingtonu je bilo govora o transatlantskim odnosima koji se, nije nikakva tajna, nalaze u najdubljoj krizi od Drugog svjetskog rata.

Kakva je atmosfera vladala na sastancima u New Yorku i Washingtonu?

Bila je riječ o posjetu najvećoj multilateralnoj organizaciji na svijetu, ali istodobno i najvećoj i najmoćnijoj državi svijeta, koja je ujedno i domaćin UN-u. I tu dolazi do zanimljive diskrepancije, s obzirom na to da američka administracija od prvog dana svojeg mandata sustavno radi na razgradnji multilateralnog poretka. I naravno da se postavlja pitanje može li država koja je toliko aktivna u razgradnji multilateralizma biti dobar domaćin i partner najvećoj multilateralnoj organizaciji na svijetu. Sve to, naravno, ima posljedice na odnos Washingtona i Bruxellesa. U svim razgovorima s američkim dužnosnicima stekli smo dojam da su američko-europski odnosi u doista posebnoj situaciji i da partnerstvo Europe i SAD-a nikad nije bilo pod većim pritiskom. To je apsolutna činjenica. S druge pak strane brojke upućuju na nastavak suradnje. Čak 70 posto svih investicija u SAD-u dolaze iz članica EU. Dakle, ako netko vjeruje u SAD i to povjerenje iskazuje novcem, onda je to EU.

Koliko se u eri Donalda Trumpa još uopće može govoriti o strateškom savezništvu Europe i SAD-a? Sve je više pitanja koja dijele EU i SAD.

Trumpova politika to partnerstvo doista dovodi u pitanje i upitno je koliko je uopće još riječ o partnerstvu. Trumpovo otvoreno poz-



PATRIK MACER/PXSSELL

U SVIM RAZGOVORIMA U AMERICI STEKLI SMO DOJAM DA PARTNERSTVO EUROPE I SAD-a NIKAD NIJE BILO POD VEĆIM PRITISKOM. S DRUGE STRANE, 70 POSTO SVIH INVESTICIJA U SAD-u DOLAZI IZ ČLANICA EU

dravljanje Brexita pokazatelj je da on ne želi napredovanje i širenje ujedinjene Europe, nego potiče njezinu razgradnju. Trumpova nesklonost Europi ogleda se i u trgovinskom ratu i uvođenju carina na aluminij i čelik, uz najavu uvođenja carina na automobile, uz obrazloženje da je riječ o obrani temeljnih nacionalnih interesa.

Kakav je odnos prema partneru iz kojeg dolazi više od dvije trećine investicija u SAD? Jedan od ključnih Trumpovih argumenata svodi se na tezu da SAD brani Europu, dok su europske članice navodno škrte i ne žele za to platiti račun. Vjerujete li uopće da bi Trumpova Amerika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora branila Europu u slučaju napada?

Američki pritisak na Europu odvija se i preko NATO-a. Kada je bio u Bruxellesu, Trumpa nitko nije mogao natjerati da preko usta prevale obvezu poštivanja tog članka. Nitko s američke strane, naravno,

to ne dovodi u pitanje, ali činjenica je da je Trump nesklon poštivanju tog članka, barem verbalno, što je otvoreno izrazio prije nekoliko godina pitajući zašto bi američki vojnici ugrožavali sebe zbog tamo neke Crne Gore. Sve to ostavlja duboku sumnju u poštivanje temeljnog ugovora koji desetljećima povezuje Europu i SAD. Mislim da američkoj strani smeta strateška autonomija u sigurnosnim pitanjima koju je Europa počela razvijati posljednjih godina, suočena s promjenama u SAD-u. Zajednička vanjska, sigurnosna i obrambena politika dugo su bile najslabija karika europskih integracija, ali posljednjih je godina Europa i na tom planu napravila ozbiljne korake naprijed, da bi ojačala europske obrambene kapacitete i da bi se racionalnije trošili veliki iznosi što ih europske članice izdvajaju za obranu. Čini mi se, međutim, da američki sugovornici to ne vide kao iskorak u pozitivnom smjeru, čime se opet potvrđuje da odnosi SAD-a i EU prolaze kroz unikatno razdoblje te da je partnerstvo pod velikim pritiskom.

EU i dalje ustrajava na multilateralizmu koji, očito je, uzmiče na gotovo svim razinama. Nije li paradoks da se Europa nalazi u situaciji da bi s komunističkom Kinom trebala braniti multilateralizam od demokratske Amerike?

Naravno da je to paradoksalna situacija za koju nije odgovorna sama Europa. Na sastancima u Washingtonu spomenuto je da bi iz sukoba Europe i SAD-a vezanog za subvencije Boeingu najviše mogla profitirati Kina, koja slobodno subvencionira vlastitu proizvodnju. EU mora paziti da ne zagrije taj mamac jer mora biti svjesna da na njezinu području operiraju sile koje ne dijele njezine interese i vrijednosti. Ne treba prekidati suradnju s Kinom, ali tu suradnju treba vezati za europske interese. Europa je globalna trgovačka velesila, a trgovački ugovori što ih sklapa trebali bi sadržavati i klauzulu o poštivanju ljudskih prava i temeljnih vrijednosti, sprečavanju neloyalne konkurencije, dječjeg i robovskog rada. Tu Europa ne smije izgubiti svoju dušu. ●

EU mora odlučiti hoće li postati zajednička država



Što je odgovor Europe na Trumpovo geslo "Najprije Amerika"?

– Europa mora odlučiti što je europski projekt i hoće li on i dalje biti labava i sve labavija konfederacija zemalja članica ili ćemo polako integrirati određena područja da bi Unija mogla efikasnije funkcionirati. EU nije zajednička država, nego zajednica država, što proces odlučivanja čini puno složenijim. Međutim, ta zajednica mora biti efikasnija u međunarodnoj konkurenciji.